

גמ' חולין (ג.) - חרב הרי הוא כחלל

רב דניאל שטיין

א. גמ' נזיר (נז.) - שני נזירים, שאמר להן אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם, מגלחין ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה, ואומר, אם אני הוא טמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך, ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך, וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טהרה, ואומר אם אני הוא הטמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך, וזה קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך, וזה קרבן טהרה שלך, וזה קרבן טהרה שלי, ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך, וזה קרבן טהרה שלך, וזה קרבן טהרה שלי. קתני שני נזירים, שאמר להם ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם, ואמאי וכו' הוה ליה ספק טומאה ברשות הרבים, וכל ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור, אמר רבה בר רב הונא באומר ראיתי טומאה שנזרקה ביניכם. [תוס' ד"ה באומר - והוא עומד מרחוק והוי ספק טומאה ברשות היחיד ואם תאמר אם כן יביא כל אחד קרבן טומאה ודאי דכל ספק טומאה ברשות היחיד שורפין עליה תרומה ויש לומר דלא גמירי מסוטה אלא דבר שאפשר להיות כסוטה דאפשר שנטמאת אבל הכא לא אפשר לטמאות שניהם דודאי אחד טהור].

ב. חי' הגר"ח על הש"ס (סי' שי"ד) - ומשמע אף דהוי כרה"י וספק טומאה ברה"י טמא, מ"מ פטור על ביאת מקדש, וה"ה בנזיר שנטמא בספק טומאה ברה"י דאינו מגלח, דהא נזיר מגלח וביאת מקדש חד דינא הוא, דהא כל טומאות שהנזיר מגלח עליהן חייב על ביאת מקדש, וכל שאין הנזיר מגלח אינו חייב על ביאת מקדש (רמב"ם בפ"ג מפסוה"מ הי"ג י"ד), ולפי זה הא דקיי"ל (נזיר דף נ"ז ע"א) בשני נזירין שנטמאו בספק טומאה ברה"י דאין אחד משניהם מגלח תגלחת טומאה, ונותנין עליהן חומרי טהרה וחומרי טומאה, לפי שיטת הרמב"ם אין צריכים למה שחידשו בתוס' (שם ד"ה באומר) דכל דבר שאין יכול להיות כסוטה, אין אנו למדים מספק סוטה, כי אם דעל ספק טומאה אין הנזיר מגלח. וצריכים להבין זה כיון דספק טומאה ברה"י ספק כודאי הוא, אמאי נותנין לי' חומרי טהרה וטומאה כמו על ספק טומאה. והנראה בזה דהנה יש להסתפק בספק סוטה דעשאו הכתוב כודאי, וכן בספק טומאה דילפינן מסוטה אם הגזו"כ הוא על גופא דהמעשה דאנו מחזיקין אותה לודאי זינתה או ודאי נגע בספק טומאה, או דיל"ל דהחדוש הוא רק בדין טומאה דבספק טומאה הוי טמא ודאי, ודין טומאה ודאית הטילה תורה על ספק טומאה, אבל עצם המעשה אם נגע או לא נגע הוי בספק, וע"ז לא חידש הכתוב דהוי ודאי נגע רק דעל ספק זה אם נגע או לא נגע הטילה התורה דין טומאת ודאי.

ג. חי' הרמב"ן חולין (ב:) - והא דמפרקינן דאיטמי בשרץ ה"ה דהוה ליה לאוקומה דאיטמי בטמא מת דהוה ליה ראשון ואינו מטמא כלים כלל דהכי תנן במסכת אהלות פ"ק ארבעה טמאין במת שלשה טמאין טומאת שבעה ואחד טמא טומאת ערב, ובמסכת פסחים פ"ק (י"ד א') אמרינן בנר שנטמא בטמא מת ואוקימנא בנר של מתכת אי נגע דיקרב בדיקרב טהור, ורבינו חננאל ז"ל כתב הכא דאע"ג דאיטמי בטמא מת נעשה אב הטומאה, ואי אפשר להעמידה, והרב ר' אברהם ב"ר דוד ז"ל פירש דהכי מקשינן דכיון דחרב הרי הוא כחלל היכי מעייל ליה לסכין בעזרה הוה ליה כמכניס טמא מת למקדש וכו' ולהאי פירושא הא דאמרינן ואב הטומאה הוא דטמאיה לסכין ואזיל סכין וטמיתיה לבשר, תרתי קא פריך, סכין גופיה אסור להכניסו שם במוקדשין, ועוד שהוא מטמא הבשר בין במוקדשין בין בחולין.

ד. ס' קובץ שעורים (פסחים אות ס"ז) - איפליגו רבוותא בריש חולין אם כלי מק"ט מראשון, דדעת ר"ח שהובא שם ברמב"ן ורשב"א דאף דבכל מקום אין כלי מקב"ט אלא מאב הטומאה, היינו, משום דאם יק"ט מראשון יהא נעשה שני ובכלי ליכא טומאת שני, אבל בטומאת מת אם נגע בראשון נעשה ראשון, והרמב"ן ורשב"א שם דעתם, דראשון אין יכול לטמא כלי אפילו בכה"ג ודעת הרע"ב במתניתין כדעת ר"ח.

ה. רמב"ם (פ"ה טומאת מת ה"ג) - כלים שנטמאו במת בין במגע בין באהל הרי הן לנוגע בהן כנוגע במת עצמו, מה המת מטמא הנוגע בו בין אדם בין כלים טומאת שבעה אף כלים שנטמאו במת הם והכלים או האדם שיגע בהן טמאין טומאת שבעה, שנאמר בחלל חרב או במת, מפי השמועה למדו שהחרב כמת והוא הדין לשאר כלים, בין כלי מתכות בין כלי שטף ובגדים, הרי הוא אומר כל הורג נפש וכל נוגע בחלל וכי תעלה על דעתך שזה ירה חץ והרג או זרק אבן והרג נטמא שבעת ימים, אלא הורג נפש בחרב וכיוצא בה שנטמא בנגיעתו בכלי שהרג בו שהרי נגע הכלי במת, ומנין שאף הכלים הנוגעין באדם שנגע שטמאים טומאת שבעה שהרי הוא אומר וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם, הא למדת שכל אדם הטמא טומאת שבעה מטמא בגדים טומאת שבעה.